

EEN UITGAVE VAN GEMEENTE BERKELLAND IN SAMENWERKING MET
INWONERS, ORGANISATIES EN BETROKKENEN UIT HET CULTURELE- EN ERFGOED VELD

Uitvoeringsprogramma **Cultuur &** **Erfgoed:** **de smeeroilie** **van Berkelland**

2022-2026

VERDER MET CULTUUR & ERFGOED

Colofon

Dit uitvoeringsprogramma is gemaakt door
gemeente Berkelland, november 2021

In samenwerking met
Inwoners, organisaties en betrokkenen in het culturele veld

en hoort bij
visie 'Kijk op Cultuur en Erfgoed 2030'

Foto cover
De eigenaren in hun herbestemde voormalige kerk Haarlo tot
woon-werkloft. Bron: R. Olthof en S. Suiker

Uitvoeringsprogramma 2022-2026

In de visie 'Kijk op Cultuur en Erfgoed 2030' hebben we per onderwerp geanalyseerd wat ons vertrekpunt is en wat we onderweg tegen komen. In dit uitvoeringsprogramma werken we uit waar we de komende vier jaar mee verder gaan.

Het uitvoeringsprogramma 'Verder met Cultuur en Erfgoed' is opgesteld voor de periode 2022-2026. In de loop van 2025 evalueren we dit uitvoeringsprogramma aan de hand van de speerpunten en de geformuleerde acties. Deze evaluatie is de basis voor een nieuw uitvoeringsprogramma.

Van actielijst naar uitvoeringsprogramma

Een uitvoeringsprogramma geeft richting aan de uit te voeren taken, activiteiten en projecten over een bepaalde periode, uitgewerkt in tijd, geld en inzet. Daarbij moeten de doelstellingen eenvoudig en eenduidig opgesteld en te controleren zijn. Ook wel aangeduid als SMART; Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden.

Daarnaast zijn de aangekondigde bezuinigingen met 3 jaar uitgesteld tot 2026.

De acties verschillen van elkaar. Sommige liggen bij de samenleving, anderen bij de gemeente. De geformuleerde acties variëren van aard. De een is verkennend of onderzoekend en de ander betekent een uitbreiding of beperking.

Nu Covid-19 ons in de tweede helft van 2021 wat meer ruimte heeft gegeven, is de 'actielijst' uitgewerkt. De doelen zijn beter omschreven en kunnen aan het eind van de periode beter worden geëvalueerd.

Hoe lees ik dit uitvoeringsprogramma?

We staan eerst stil bij de verschillende partners die een rol spelen op het cultuur- en erfgoedsspeelveld. Waarvoor staan zij aan de lat om de bestaande activiteiten voort te zetten, maar ook om het veld verder te ontwikkelen en toekomstbestendig te maken?

Daarna worden aan de hand van de drie speerpunten uit de visie 'Kijk op cultuur en erfgoed in Berkelland' 2020-2030 verschillende acties benoemd met een prioriteit in tijd voor de uitvoering.

Wanneer er in dit uitvoeringsprogramma gesproken wordt over 'we', bedoelen het cultuur- en erfgoedsspeelveld.

Rollen van alle betrokkenen

De energie en behoefte in de samenleving bepaalt voor een groot deel hoe de toekomstdroom in de praktijk vorm krijgt. De mate van eigenaarschap is een belangrijke voorwaarde. Hieronder lichten we de belangrijkste spelers toe.

Inwoners en gasten

Zij geven door hun waardering en interesse de belangrijkste richting aan het cultuur- en erfgoedsspeelveld. Dit doen zij in de rol van bezoeker, consument, deelnemer, organisator, vrijwilliger of bestuurslid.

Verenigingen, organisaties en onderwijs

Verenigingen, organisaties en onderwijs bieden een laagdrempelige toegang tot het brede aanbod, werken samen met andere aanbieders en delen kennis en ervaring. Dit varieert van een tekenclub, historische vereniging, zangkoor, monumentenstichting tot muzieklessen. Het aanbod zal steeds meer afgestemd worden op de wensen en behoeften (vraag) van de samenleving.

Belangrijke organisaties die in Berkelland een maatschappelijke rol en functie hebben en die op dit moment ook een aanzienlijk deel van de cultuurbegroting invullen zijn (in willekeurige volgorde):

• **Stichting Bibliotheek Oost-Achterhoek (BOA)**

De BOA opereert in Berkelland vanuit vier vestigingen in de grote kernen en ondersteunt de Dorpsböke in de kleine kernen. Leesbevordering, bestrijding laaggeletterdheid en ondersteuning digitale vaardigheden zijn de belangrijkste taken die in de toekomst verder zullen toenemen. Dit staat in het huidige beleidsplan "Samen Vaardig 2020-2023". Voor een nieuw beleidsplan vanaf 2024 blijven de gemeente en BOA in gesprek over de veranderende behoefte en de taken, rollen en prestaties in de periode vanaf 2024. Daarbij hoort ook de voorgenomen ombuigingsopgave vanaf 2026.

• **Stichting Culturije (voorheen Muziek- en KunstWijs)** Culturije is de spil in het Berkellandse netwerk van kunst- en cultuuronderwijs. Ze biedt programma's aan, bemiddelt in lesaanbod, ontzorgt scholen en voert projecten uit. Daarnaast is zij sinds 2021 coalitiepartner in het Achterhoekse Cultuur- en Erfgoedpact en profileert ze zich met haar aanbod steeds meer in andere Achterhoekse gemeenten. Samen met Culturije wil de gemeente in 2022 vorm geven aan het evalueren van het huidige beleidskader uit 2018 en de toekomstige ombuigingsopgave.

• **Vereniging Berkelland Muziekverenigingen Overleg (BeMO)**

Naast het verdelen van de lesgeldsubsidies is de BeMO een overlegorgaan tussen veel muziekverenigingen en de gemeente. In 2022 wordt het huidige beleidskader geëvalueerd en begonnen aan een nieuw beleidskader met nieuwe doelen. Daarbij worden ook de niet-BeMO verenigingen betrokken. Dit kader moet gelden vanaf 2023.

Combinatiefuncties

De gemeente heeft combinatie-functionarissen op basis van Brede Regeling Combinatiefuncties voor scholen, sport en cultuur. Het gaat momenteel in Berkelland om 11,7 fte (externe arbeidsplaatsen) die voor een deel worden gefinancierd door het Rijk. De huidige combinatiefunctionarissen werken bij de Sport Federatie Berkelland (SFB), Beweeg Wijs, BOA en Culturije. Hun doelen zijn het voor iedereen mogelijk maken om een leven lang te sporten, bewegen en deelnemen aan cultuur, aan het duurzaam innoveren van sport-, beweeg- en cultuuraanbieders en vrijwilligersorganisaties en tot slot om lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen.

In 2022 vindt een nieuwe aanbesteding plaats.

Cultuur- & ErfgoedMakelaar (NIEUW)

Wat er uit de samenleving is opgehaald, is opgeschreven in de visie. Dit is het vertrekpunt voor de nieuwe cultuur- en erfgoedmakelaar. Deze makelaar verbindt vraag en aanbod, inspireert partijen tot actie, bemiddelt tussen betrokkenen, adviseert gemeente en organisaties en bouwt aan het netwerk. De makelaar helpt hiermee organisaties, verenigingen en ondernemers uit de cultuur- en erfgoedsector zich klaar te stomen voor de toekomst. We denken dat deze functie een tijdelijk karakter heeft, omdat het transformatieproces ook een tijdelijke opgave is. Deze makelaar wordt gefinancierd uit de Brede Regeling Combinatiefuncties en meegenomen in de aanbesteding in 2022

Gemeente

De gemeente ondersteunt de cultuur- en erfgoedsector met subsidies, informatie en adviezen. Maatschappelijke meerwaarde is een belangrijk thema voor de mate van ondersteuning. Daarnaast voert de gemeente belangrijke wettelijke overheidstaken uit, zoals het beschermen van erfgoedwaarden via wetgeving, het beheer van (monumentale) buitenkunst en het bewaken van de ruimtelijke kwaliteit voor inwoners en bezoekers. De gemeente overweegt te stoppen met het structurele karakter van ondersteuning en zal haar bijdragen steeds meer baseren op (tijdelijke) processen, projecten en activiteiten die uitgaan van samenwerking, synergie, cofinanciering, inclusie en toekomstbestendigheid. Alleen daar waar een continuïteit noodzakelijk blijft voor het behoud of beheer, kan daarvan afgeweken worden.

Acties uit de drie speerpunten

1. Toekomstbestendige organisaties en verenigingen

Hoe houden we het rijke verenigingsleven in stand? Veel organisaties, instellingen en verenigingen kampen met het in stand houden van de eigen organisatie en activiteiten, zoals het vinden van financiën, vrijwilligers en het werven van leden. Of door het maken van een toekomstvisie en -plan. Mensen willen bij een of meerdere groep(en)

gelijkgestemden horen en willen daar veel meer zelf invulling aan geven. Door samenwerken, uitproberen en open te staan voor nieuwe trends en ontwikkelingen ontstaan vanzelf nieuwe vormen en verbanden. Zo kan de toekomstbestendigheid van activiteiten, organisaties en verenigingen vormgegeven worden.

ACTIE 1.1: Opstellen van een opdracht en aanstellen van een cultuur- en erfgoedmakelaar

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Opstellen opdracht en aanstelling cultuur- en erfgoedmakelaar	De cultuur- en erfgoedmakelaar is een combinatiefunctionaris en gaat regie voeren op het proces om meer samenwerking, verbinding, doorontwikkeling en innovatie te bewerkstelligen. De makelaar verbindt vraag en aanbod, inspireert partijen tot actie, bemiddelt tussen betrokkenen, adviseert gemeente en organisaties en bouwt aan het netwerk. De makelaar helpt hiermee organisaties, verenigingen en ondernemers uit de cultuur- en erfgoedsector zich klaar te stomen voor de toekomst.	Culturele organisaties, verenigingen, ondernemers, combinatiefunctionarissen cultuur, Voormekaar Welzijn, gebiedscontactpersonen (voor de kernen en vrijwilligers),	We zien de inzet van de cultuur- en erfgoedmakelaar als noodzakelijk om de geformuleerde ambities te realiseren. Deze functie heeft een tijdelijk karakter, omdat het transformatieproces ook een tijdelijke opgave is. De werving is onderdeel van de aanbesteding combinatiefunctionarissen (CF) in 2022.	De makelaar start na de aanbesteding vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties, medio 2022 tot 2026.

ACTIE 1.2: Oprichten tijdelijk transformatie- en innovatiefonds

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Oprichten en Inrichten tijdelijk transformatie en innovatiefonds cultuur	Een eenvoudige en doeltreffende ondersteuningsregeling opstellen voor (eenmalige) processen en projecten. Dit fonds zal zich richten op ondersteuning bij procesbegeleiding, (door)ontwikkeling van (nieuw) aanbod, accommodatievraagstukken en/of evenementen/activiteiten met accent op innovatie en vernieuwing.	Cultuur en erfgoedmakelaar, combinatiefunctionarissen cultuur, Voormekaar Welzijn, gebiedscontactpersonen opgaveteam sport en cultuur	De gemeente maakt een regeling en stelt het nu beschikbare budget van 255.000 euro open. Met behulp van het transformatiefonds worden doelgerichte ontwikkelplannen gefaciliteerd die de sector weerbaarder en organisatorisch sterker zullen maken. Met een gerichtere inzet van de cultuur- en erfgoedmakelaar en (andere) combinatiefunctionarissen kunnen we kennis en begeleiding bieden.	Het subsidiekader voor deze transformatie treedt uiterlijk 1 juli 2022 in werking en loopt door tot eind 2025.

ACTIE 1.3: Aanhaken op 'Regioplan culturele infrastructuur Achterhoek'

Doel	Hoe	Met wie	haalbaarheid	Wanneer is het af
Extra provinciale ondersteuning regionale culturele infrastructuur via het Cultuur-Erfgoedpact Achterhoek (CEPA) in Berkelland inzetten	De gemeente neemt deel aan het CEPA en blijft via deze weg aangehaakt bij het regioplan. De provincie stelt extra middelen beschikbaar vanwege Corona.	CEPA, Culturije, provincie Gelderland	Extra beschikbare middelen (650.000 euro) voor de regio worden via CEPA verdeeld in een nader vast te stellen kader. We zorgen ervoor dat deze maximaal aansluiten op gemeentelijke regeling(en).	Binnen deze periode van het CEPA (2021-2024) worden deze middelen verdeeld en ingezet.

2. Cultuureducatie: een leven lang leren

De succesvolle koers van het kunst-, muziek- en cultuuronderwijs wordt voortgezet. Op de basisschool wordt de basis gelegd voor verdere interesses en ontwikkeling. Door ieder kind in aanraking te laten komen met kunst, cultuur, erfgoed en muziek krijgen ze de kans om te werken aan hun eigen identiteit. Ook worden kinderen zich hierdoor beter bewust van hun eigen omgeving. Ruimte voor maatwerk in de vormgeving van schoolprogramma's is belangrijk. Er zijn wensen om te bouwen aan de rol van kunst, cultuur, erfgoed en muziek in het voortgezet onderwijs.

Het is belangrijk om de goede basis die kinderen op de basisschool meekrijgen een vervolg te geven in het voortgezet onderwijs. Ook de rol van de bibliotheek in het kader van educatie, leesbevordering en laaggeletterdheid is hierbij erg belangrijk.

Maar cultuureducatie stopt niet op het moment dat leerlingen hun schooldiploma hebben behaald en de school verlaten. In het kader van een leven lang leren willen we ook aan de slag om cultuureducatie inzichtelijker en beter toegankelijk te maken voor volwassenen en kwetsbare inwoners.

ACTIE 2.1: Beleidskader 'muziek-, kunst- en cultuuronderwijs' evalueren en herijken

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Het bestaande beleidskader op uitgangspunten herijken en verbeteren.	Bij de uitvoerende aanbieders knel- en verbeterpunten ophalen en vertalen in een geupdatet beleidskader. Het beleidskader moet beter aansluiten op andere programma's, door nieuwe samenwerkingen aan te gaan en het basisaanbod te verbreden over een grotere leeftijdsgroep.	Uitvoerende aanbieders (zoals Culturijs, BeMO- en niet-BeMO verenigingen), het gemeentelijk subsidiebureau, cultuur- en erfgoedmakelaar	Met het huidige programmabudget van ca. 300.000 euro is een update mogelijk, eventueel door interne verschuivingen tussen aanbod muziek, kunst of cultuur. Wel moet ook worden gekeken naar de ombuigingsopgave vanaf 2026	Op 1 juli 2022 zijn de knel- en verbeterpunten opgehaald en op 1 januari 2023 is het nieuwe beleidskader 'muziek-, kunst- en cultuuronderwijs' door de gemeenteraad vastgesteld en treedt in werking.

ACTIE 2.2: Cultuureducatie meer toegankelijk maken voor volwassenen en kwetsbare doelgroepen

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Een plan van aanpak maken om toegankelijkheid tot cultuureducatie bij volwassenen en kwetsbare doelgroepen te vergroten	Het jaar 2022 gebruiken om in gesprek te komen met bestaande en nieuwe leden, spelers of deelnemers om de behoefte te inventariseren en de huidige toegankelijkheid te analyseren. Dit verwerken in een plan van aanpak.	Voormekaar-teams, CF's cultuur, BOA, Jimmy's, cultuur- en erfgoedmakelaar.	Vanuit bestaande programma's mogelijkheden verkennen in het pva, maar ook vanuit andere programma's dan cultuur. Ook scenario's 'bezuinigen' of 'investeren' in kaart brengen.	Het plan van aanpak is uiterlijk 1-1-2023 klaar, waarna eventueel nieuw beleid kan worden gemaakt.

ACTIE 2.3: Uitvoering beleidsplan Samen Vaardig 2020-2023 Bibliotheek Oost-Achterhoek (BOA)

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Vastgesteld beleidsplan Samen Vaardig 2020-2023 uitvoeren en samen met de andere deelnemende gemeenten monitoren en controleren	De BOA werkt via de beleidslijnen basisvaardigheden, jeugd/onderwijs en fysieke/digitale bibliotheek aan de doelen met een open blik naar de ontwikkelingen in de samenleving. De samenwerkende drie gemeenten controleren jaarlijks of de doelen op koers zijn.	BOA, gemeenten Winterswijk en Oost Gelre, Dorps/stadskamer, Voormekaar-teams, CF's cultuur	De BOA wordt ondersteund vanuit een begrotingssubsidie met indexering (ca. 640.000 euro). Hiervoor levert de BOA de benodigde jaarstukken aan.	In 2023 formuleert de BOA een nieuw beleidsplan 2024-2027 dat medio 2023 door de gemeente goedgekeurd moet zijn. (ACTIE 2.4)

ACTIE 2.4: Ontwikkelen nieuw beleidsplan BOA vanaf 2024

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Een nieuw beleidsplan 2024-2027 voor de BOA inclusief evaluatie van de intergemeentelijke samenwerking.	Op basis van maatschappelijke ontwikkelingen en gemeentelijke speerpunten maakt de BOA een nieuw beleidsplan. Daarbij houdt zij rekening met de aangekondigde bezuinigingen en doet daar voorstellen voor.	BOA, gemeenten Winterswijk en Oost Gelre, Dorps/stadskamer, Voormekaar-teams, CF's cultuur.	Gemeente moet tijdig de (financiële) kaders meegeven om de BOA gelegenheid te geven te anticiperen.	In 2023 moet een besluit worden genomen over het beleidsplan en de financiële gevolgen. Op 1-1-2024 gaat het nieuwe beleidsplan in werking.

ACTIE 2.4: Verkennen aansluiting cultuur- en muziekeducatie van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Het aanbod en de behoefte van cultuur- en muziekeducatie in het voortgezet onderwijs in kaart brengen	De gemeente formuleert een verkenningsopdracht gebaseerd op een logisch vervolg op het huidige beleidskader voor het basisonderwijs.	VO-scholen, Culturijs, regiogemeenten, CF cultuur, cultuur- en erfgoedmakelaar	Deze verkenning wordt binnen de begroting uitgevoerd. De uitkomst van de verkenning kan leiden tot verschuivingen in de begroting of eventueel nieuw budget	De verkenningsopdracht wordt in 2022 geformuleerd en uitgevoerd in 2022 of 2023. Niet eerder dan 2024 wordt nieuw beleid verwacht.

ACTIE 2.5 Voortzetten gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)

Doel	Hoe	Met wie	haalbaarheid	Wanneer is het af
Deelname aan de gemeenschappelijke regeling ECAL voortzetten en te controleren.	De wettelijke archiefbeheerstaak vanuit de Archiefwet en het aanbod van streektaalbevordering en -identiteit voor inwoners en belangstellenden op basis van de nieuwe meerjarenbegroting 2024-2027 uitvoeren.	Deelnemende gemeenten, Cultuur- en Erfgoedpact, team DIV gemeente.	ECAL wordt gefinancierd in een gemeenschappelijke regeling en krijgt vanaf 2023 een nieuwe meerjarenbegroting.	In de eerste helft van 2022 moet een besluit genomen worden over de meerjarenbegroting 2024-2027.

3. Cultuur en erfgoed is van iedereen

Cultuur en erfgoed in Berkelland willen we toegankelijker maken. Daarvoor moet het bestaande, maar soms versnipperde en/of kleinschalige aanbod in meerdere opzichten aantrekkelijker worden. Het behouden en beschermen van waardevol erfgoed draagt bij aan de identiteit van een plek en van de streek, zodat het verhaal verteld kan blijven worden. Inwoners en bezoekers van Berkelland moeten zich aangesproken (blijven) voelen om betrokken te zijn of deel te nemen aan activiteiten op het gebied van kunst, cultuur, muziek en erfgoed. Tradities staan onder druk, de samenstelling van de inwoners verandert en we willen graag dat iedereen mee kan doen.

Het initiatief ligt bij de aanbieders en samen met de gemeente en de gewenste Cultuur- & Erfgoedmakelaar wordt een plan ontwikkeld. Daarbij moet de financiële drempel voor deelnemers zo laag mogelijk blijven. Voor investeringen die nodig zijn om het aanbod te veranderen, kijken we samen naar de kansen en mogelijkheden om dit te financieren, zowel binnen als buiten de cultuur- en erfgoedsector. De gemeente staat open voor het faciliteren van goede plannen.

ACTIE 3.1: 'Cultuurfonds' voor verenigingen en activiteiten

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Een structureel nieuw cultuurfonds oprichten voor doelmatige activiteiten, evenementen en projecten door en voor bestaande culturele verenigingen en stichtingen.	Fondsvorming door het inzetten van de huidige structurele verenigingssubsidies als kiem- of aanjaaggeld, als cofinanciering of als premie met een hogere doelmatigheid en een maatschappelijke meerwaarde	Naoverfonds, subsidiebureau, cultuur- en erfgoedmakelaar	Het bestaande budget (85.000) voor kleine subsidies aan verenigingen hiervoor inzetten. Daarbij blijft een toekomstige bezuiniging voorstelbaar.	Het cultuurfonds volgt op het transformatie- en innovatiefonds (ACTIEPUNT 1.1). Na een periode van transformeren en heroriënteren en het afbouwen van de huidige systematiek verwachten we het nieuwe cultuurfonds in 2024 in werking te laten treden.

ACTIE 3.2: Jeugdfonds Sport en Cultuur toegankelijker maken

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Een plan van aanpak maken om toegankelijkheid tot het Jeugdfonds Sport en Cultuur te vergroten.	Het Jeugdfonds Sport & Cultuur moet het nog makkelijker maken dat kinderen en jongeren uit gezinnen met weinig geld, toch mee kunnen doen met kunst, cultuur, sport en dans. In 2022 gaan sociaal domein, sportorganisaties en cultuursector, bestaande en nieuwe leden, spelers of deelnemers het gesprek aan om de verbeteringen te inventariseren en toegankelijkheid te analyseren, een plan te maken en dit uit te voeren.	Culturije, SFB, CF's cultuur en sport, Voormekaar-teams, Fijnder. onderwijs, projectgroep Lokaal Sportakkoord	De eerste afspraken zijn gemaakt. Vanuit bestaande programma's mogelijkheden verkennen in het pva, maar ook vanuit andere programma's dan cultuur.	Het plan van aanpak is uiterlijk 1-1-2023 klaar, waarna eventueel nieuw beleid kan worden gemaakt.

ACTIE 3.3: Museumvisie en nieuw subsidiekader voor musea in Berkelland

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Opstellen van een gemeenschappelijke museumvisie en een doelmatig gemeentelijk subsidiekader.	De (geregistreerde) Berkellandse musea maken samen met een procesbegeleider als vervolg op de quickscan uit 2018 een toekomstvisie. Aan de hand hiervan wordt ingezet op het vergroten van de aantrekkelijkheid verbeteren van het gezamenlijke aanbod. Dit biedt tevens de grondslag voor een nieuw gemeentelijk subsidiekader.	Lokale museumorganisaties, Cultuur Oost, Erfgoed Gelderland, gemeente, lokale klankbordgroep	De opdracht voor de procesbegeleiding ligt bij de gemeente en wordt betaald uit bestaand budgetten cultuur en erfgoed. Het huidige museumbudget (ca. 100.000) is de basis voor een nieuw subsidiekader. Hierbij is een mogelijk toekomstige bezuiniging of investering nog niet meegenomen.	In 2021 is het proces voor het maken van een museumvisie gestart. In de tweede helft van 2022 wordt de gezamenlijke museumvisie en nieuw gemeentelijk subsidiekader gepresenteerd.

ACTIE 3.4 Jeugdlidmaatschap bibliotheek

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Gratis jeugdlidmaatschap voor kinderen tot 18 jaar voor de openbare bibliotheek	In afwachting van een wetswijziging en mogelijke extra rijks gelden door de BOA een plan van aanpak/uitvoeringsplan laten maken en nadere afspraken maken met de BOA over het door laten lopen van de lidmaatschappen 14+ en het aanbieden van lidmaatschappen aan 15-17 jarigen.	BOA, gemeente Winterswijk en Oost Gelre. Voortgezet onderwijsinstellingen	Afhankelijk van een extra rijksbijdrage wordt nader bekeken wat de incidentele en structurele meerkosten zijn.	We verwachten in 2022 vanuit het rijk nadere besluitvorming en gaan ervan uit dat niet eerder dan op 1-1-2023 het aanbieden van het gratis lidmaatschap in zal gaan. In het nieuwe beleidsplan 2024-2027 wordt het structureel geborgd.

ACTIE 3.5 Uitvoeringsplan Religieus Erfgoed (vanuit de Kerkenvisie)

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Een uitvoeringsplan maken om het Berkellandse religieuze erfgoed toekomstbestendig te houden en/of maken	Behoeften inventariseren bij stakeholders en dit verwerken in een uitvoeringsplan inclusief aanpak.	Kerkeigenaren en -gebruikers in Berkelland, gemeente	Het restantbudget vanuit de rijksbijdrage (ca. 25.000) inzetten en onderbrengen in de transitievereenkomst cultuur (zie actiepunt 1.1)	Het uitvoeringsplan en het subsidiekader voor deze transitie van religieus erfgoed treedt uiterlijk 1 juli 2022 in werking en loopt door tot eind 2025.

ACTIE 3.6 Instandhouding beschermde monumenten

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Instandhouding van gemeentelijk beschermde monumenten	De bestaande subsidieverordening uit 2010 vernieuwen tot subsidieregeling en meer werkzaamheden subsidiabel stellen. Naast geld blijven investeren in kennis en advies voor eigenaren. Het aanwijzen van jonger erfgoed tot monument wordt verder uitgewerkt, waarbij de Erfgoedverordening wordt herzien.	Eigenaren, provincie Gelderland, Monumentenwacht, erkende uitvoeringsbedrijven, commissie Ruimtelijke Kwaliteit	Met het beschikbare budget meer werkzaamheden worden ondersteund, maar hierdoor kunnen minder aanvragen worden gehonoreerd. Provincie blijft zorgen voor cofinanciering. Nieuwe monumenten worden alleen aangewezen in dialoog met de omgeving	Op 1 juli 2022 gaat de nieuwe subsidieregeling en de herziene Erfgoedverordening (in verband met de Omgevingswet) in werking.

ACTIE 3.7 Duurzame herbestemming van erfgoed in ruimtelijk beleid

Doel	Hoe	Met wie	haalbaarheid	Wanneer is het af
Erfgoed duurzaam herbestemmen en/of circulair hergebruiken met behoud identiteit en ruimtelijke kwaliteit en beperking van de CO2-uitstoot	Herbestemmen, hergebruik, transformatie en verduurzaming van bestaand (beeldbepalend) vastgoed opnemen als uitgangspunt van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan	Projectgroep Omgevingswet gemeente, ontwikkelende partijen, inwoners, ondernemers, commissie Ruimtelijke Kwaliteit,	Veel aspecten moeten een plaats krijgen in de gemeentelijke Omgevingsvisie. Om bij te dragen aan de beperking van de CO-2 uitstoot is het opnemen ervan in beleid een signaal in de goede richting	De Omgevingswet treedt naar verwachting in werking op 1 juli 2022. De Omgevingsvisie moet uiterlijk op 1 januari 2024 in werking treden.

ACTIE 3.8 Gemeentelijk erfgoedplan

Doel	Hoe	Met wie	haalbaarheid	Wanneer is het af
Het belang van instandhouding van materieel en immaterieel erfgoed voor het ruimtelijke en het sociale domein inzichtelijk maken.	Overzicht maken van huidige taken, verantwoordelijkheden, activiteiten en kansen. Overlap laten zien met ruimtelijke ontwikkeling, toerisme, leefbaarheid, onderwijs, economie en sociaal domein.	Erfgoedorganisaties, RCE, provincie, Gelders Genootschap, lokale verenigingen, musea, ODA.	Het overgrote deel van de activiteiten is gebaseerd op wetgeving of uit gewoonte of automatisme. Samenhang biedt inzicht en kansen voor toekomstig ruimtelijk en cultuurbeleid. Hiervoor is geen extra budget nodig	Het erfgoedplan wordt eind 2022 opgeleverd en kan per 1-1-2023 in werking treden.

ACTIE 3.9 Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Versterken van de regionale culturele infrastructuur, de Achterhoekse culturele identiteit en de intergemeentelijke (bestuurlijke) samenwerking.	De gemeente neemt als partnergemeente deel aan het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek en aan de bestuurlijke samenwerking regionale culturele infrastructuur. We positioneren Culturijs als partner uit Berkelland met regionale ambities	Culturijs, cultuurcoalitie, deelnemende gemeenten	Deelname aan het huidige pact is te danken aan de inzet van Culturijs waardoor we kostenneutraal kunnen aanhaken. We monitoren jaarlijks of de doelen worden gehaald. In 2024 bekijken we opnieuw ons standpunt over een vervolg	Het pact is gesloten voor de jaren 2021 tot en met 2024.

ACTIE 3.10 (Beheer van) Buitenkunst in openbare ruimte

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Bestaande buitenkunst meer samen met de omgeving beheren en nieuwe buitenkunst stimuleren. Hiermee bedoelen we ook informatiepanelen en -objecten, toegepaste kunst in openbare werken,	Plan van aanpak schrijven over hoe we door middel van adoptie, buurtparticipatie en co-eigenaarschap beheer van bestaande buitenkunst verder kunnen stimuleren. Waar nodig afspraken maken over gezamenlijke verantwoordelijkheid bij nieuwe buitenkunst in de openbare ruimte.	Gebiedscontactpersonen, Voormekaar, team beheer openbare ruimte, initiatiefnemers, kunst- en cultuurorganisaties, Culturijs	Het gekorte budget op beheer buitenkunst doelmatig inzetten. Nieuwe initiatieven faciliteren met kennis, advies en eventueel een bijdrage uit beschikbare regelingen. Beheer van nieuwe initiatieven veel meer door de samenleving laten organiseren. Onderzoeken of budget gereserveerd kan worden voor buitenkunst bij openbare werken	Het plan van aanpak wordt in 2022 gemaakt. Er is geen nieuw beleid nodig,

ACTIE 3.11 Uitvoeren Achterhoek Preventieakkoord 2020-2030

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Vanuit de visie 'Kijk op Cultuur- en Erfgoed 2030' inzetten op participatie, eenzaamheid en weerbaarheid door koppeling aan het Achterhoek Preventieakkoord	De thema's participatie, eenzaamheid en weerbaarheid uit het preventieakkoord verbinden met bestaande programma's en activiteiten op het gebied van cultuur en erfgoed	Combinatiefunctionarissen cultuur/Culturijs, bibliotheek, Voormekaar, Jimmy's, SFB, verenigingen en stichtingen, gemeente sociaal domein, gebiedscontactpersonen (voor de kernen, nieuwkomers, vrijwilligers), Fijnder	Uit bestaande budgetten deze koppeling tussen visie en preventieakkoord vormgeven. De inzet van de combinatiefunctionaris is daar onderdeel van.	Doorlopend

ACTIE 3.12 Bekostiging lokale publieke omroep

Doel	Hoe	Met wie	haalbaarheid	Wanneer is het af
Wettelijke bekostigingsplicht publieke lokale omroep uitvoeren	Stichting Berkelland Lokaal heeft van het Commissariaat voor de Media een licentie of uitzendvergunning ontvangen op advies van de gemeenteraad. De gemeente ondersteunt de exploitatie van de lokale omroep met een rijksbijdrage per inwoner	Commissariaat voor de Media, Stichting Berkelland Lokaal	Vanuit het rijk ontvangt de gemeente middelen om aan de bekostigingsplicht te voldoen. De gemeente stelt incidenteel extra middelen (90.000 t/m 2023) beschikbaar om verdere vorming van de lokale omroep tot streekomroep te bevorderen.	Er is in 2021 een uitzendvergunning voor vijf jaar afgegeven.

Overkoepelende acties

Er zijn ook nog een aantal acties die de speerpunten overstijgen en meerdere terreinen raken. Het gaat hier deels om wettelijke taken en verplichtingen waarmee de gemeente te maken krijgt en waar cultuur en erfgoed mee te maken krijgt of waar het een rol bij zal gaan spelen.

Daarnaast zien we ook een sterke behoefte om cultuur en erfgoed veel meer te 'vermarkten' en in de etalage te zetten. Het helpt ook om cultuur en erfgoed toekomstbestendig te maken en om de eigen identiteit te versterken. Omdat het een gezamenlijk belang is dat over meerdere lijnen loopt is het hier opgenomen.

ACTIE 4.1 Taken en verplichtingen rondom de Omgevingswet

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Wettelijke taken rondom invoering Omgevingswet uitvoeren	De bijdrage van cultureel erfgoed, architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap aan een goede omgevingskwaliteit, moet de gemeente in de Omgevingsvisie opnemen. Daarbij hoort ook een nieuwe Nota Omgevingskwaliteit ('welstandsnota') en een nieuwe adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit	Werkgroep Omgevingswet, Gelders Genootschap, gemeentelijke omgevingstafel(s)	De verordening op de nieuwe commissie Ruimtelijke Kwaliteit is in december 2021 vastgesteld om met in inwerkingtreding van de Omgevingswet (beleidsneutraal) van kracht te worden.	De Omgevingswet treedt (naar verwachting) op 1 juli 2022 in werking. De Omgevingsvisie moet op 1 januari 2024 in werking zijn.

ACTIE 4.2 Plan van aanpak voor vergroten van zichtbaarheid en beleefbaarheid cultuur en erfgoed

Doel	Hoe	Met wie	Haalbaarheid	Wanneer is het af
Zichtbaarheid en de beleefbaarheid van cultuur en erfgoed te verbeteren en vergroten.	Inzicht krijgen wat er te doen is en wat er te beleven valt aan activiteiten van verenigingen en organisaties, maar ook over bestaande en nieuwe projecten en initiatieven. We maken een plan waarin we beschrijven hoe we dit beter afstemmen op elkaar en hoe betrokkenen dit in de markt zetten om meer publiek en cofinanciering te genereren.	Het Berkellandse cultuur- en erfgoedspelveld	Deze gezamenlijke inspanning levert meer draagvlak onder inwoners en belangstellenden op. Dit vraagt wel om een open houding en bereidheid tot samenwerking. Of hieruit nadere investeringen nodig zijn binnen cultuur en erfgoed of vanuit andere programma's is nog niet duidelijk.	Voor de inventarisatie gebruiken we 2022 om te zien waaraan ná corona behoefte is en waar voldoende energie in zit. We verwachten eind 2022, begin 2023 een voorstel uitgewerkt te hebben aan de hand waarvan wordt gewerkt aan vergroten van de zichtbaarheid.

Financiering

Om de projecten uit het uitvoeringsprogramma uit te voeren zijn naast ureninzet en kennis ook financiële middelen nodig. De financiële middelen zullen grotendeels afkomstig zijn van de gemeente en culturele partners, maar ook van de provincie, het Rijk en fondsen.

De basis wordt gevormd door de gemeentelijke programmabegroting 'Cultuur is van iedereen', aangevuld met aansluitende programma's die vanuit de inhoud een relatie hebben met cultuur en erfgoed. Daarnaast worden projecten voorgesteld, waardoor per project wordt gekeken wat de gemeentelijke bijdrage zou kunnen zijn en of een cofinanciering benodigd is van de provincie, ondernemers en/of andere stakeholders.

Taakstelling op programma 'Cultuur is van iedereen'

De bezuinigingsopgave vanaf 2026 heeft mogelijk gevolgen voor de huidige wijze waarop we onze culturele activiteiten structureel en incidenteel subsidiëren. We bekijken de komende periode samen alle bijdragen opnieuw op doelmatigheid, de maatschappelijke meerwaarde en de economische spin-off. We bekijken de mogelijkheden voor bijvoorbeeld een premie op samenwerking, voor incidentele projectsubsidies of voor koppelsubsidies met andere sectoren. Dit kan leiden tot verschuivingen.

Dit is uitgewerkt in onderstaande tabellen. Daarbij moet aangetekend worden dat de kosten voor ambtelijke inzet, de inzet van de combinatiefunctionarissen en een aantal kleine bijdragen die via andere programma's lopen buiten beschouwing zijn gelaten.

Overzicht financiën programma Cultuur is van iedereen 2021

	Structurele bijdragen (afgerond)	Begroting 2021 (x1.000)	Toelichting
1	Bibliotheek Oost-Achterhoek en Dorpsböke	679	Exploitatie, projecten, activiteiten en vrijwilligers
2	Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers	256	Archiefbeheer, streekcultuur
3	Cultuureducatie (Culturije)	250	Kunst, cultuur en muziekonderwijs
4	Amateurkunst en muziekbeoefening	138	Lesgeldvergoeding, verenigingssubsidies
5	Musea	105	Ondersteuning beheer en exploitatie 3 musea
6	Instandhouding monumenten	85	Onderhoud, open monumentendag, historisch onderzoek
7	Lokale omroep	31	Bekostigingsplicht vanuit rijk (vast bedrag per inwoner)
8	Oudheidkunde/cultuurondersteuning	24	Diversen, ondersteuning incidentele projecten
9	Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek	15	Regionaal project met 8 gemeenten en provincie
10	Beheer buitenkunst	25	Beheer bestaande buitenkunst
	Totaal (afgerond en excl. personele inzet)	1.608	

Overzicht (mogelijk) beschikbaar incidentele middelen programma Cultuur is van Iedereen 2022 ev

	Incidenteel geld	Beschikbaar (x1.000)	Toelichting	Restant 2022- 2026
1	Maken cultuur- & erfgoedvisie + kerkenvisie	60	Visieproces + uitvoering kerkenvisie	27
2	Regeling Transformatie en Innovatie verenigingsleven	100	Uitwerking 2022	100
3	Cultuur en Erfgoedmakelaar	0	Via aanbesteding combinatiefuncties 2022 sport en cultuur (programma sport en bewegen)	n.v.t.
4	COVID-rijksgeld t.b.v. culturele infrastructuur (pakket 2)	151	Decembercirculaire 2020 gemeentefonds*	151
5	Vorming streekomroep	90	3 jaar x 30.000	90
	Totaal	401		368

*bij de septembercirculaire 2021 heeft wederom een uitkering vanuit het gemeentefonds plaats gevonden in het kader van het 4de steunpakket Covid-19 voor cultuur. Om deze bijdrage (ca. € 109.000) ook in de zetten voor cultuur moet nadere besluitvorming plaatsvinden via de Perspectiefnota 2023.

*de provincie heeft in het kader van het regioplan culturele infrastructuur € 650.000 voor de Achterhoek beschikbaar gesteld. De verdeling en inzet van dit geld vindt plaats via het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek en wordt nader bepaald.

EEN UITGAVE VAN GEMEENTE BERKELLAND IN SAMENWERKING MET
INWONERS, ORGANISATIES EN BETROKKENEN UIT HET CULTURELE- EN ERFGOED VELD

2022-2026

VERDER MET CULTUUR & ERFGOED